

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PIEKTĀ NODAĻA

LIETA MAĻINOVSKIS pret LATVIJU

(Iesniegums Nr.46084/19)

SPRIEDUMS

STRASBŪRA

2024.gada 6.jūnijs

Šis spriedums ir galīgs, taču tajā var tikt veikti redakcionāli labojumi.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Lietā Maļinovskis pret Latviju,

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (Piektā nodaļa), sanākusi kā komiteja šādā sastāvā:

María Elósegui, priekšsēdētāja,

Mārtiņš Mits,

Kateřina Šimáčková, tiesneši,

un *Martina Keller*, nodaļas sekretāra vietiece,

Ņemot vērā:

iesniegumu (Nr.46084/19), ko 2019.gada 14.augustā pret Latvijas Republiku Tiesā atbilstoši Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (Konvencija) 34.pantam iesniedza 1969.gadā dzimušais Latvijas valstspiederīgais Jānis Maļinovskis (iesniedzējs), kurš Rīgā izcieš brīvības atņemšanas sodu un ko, saņemot Tiesas piešķirto juridisko palīdzību, Tiesā pārstāv J. Dadukina, Rīgā praktizējoša juriste;

lēmumu attiecībā uz sūdzībām par iespējamu necilvēcīgu attieksmi pret iesniedzēju un šo sūdzību efektīvu izmeklēšanu nosūtīt Latvijas valdībai (Valdība), ko pārstāv tās pārstāve K. Līce, apsvērumu sniegšanai un pārējā daļā iesniegumu noraidīt;

pušu apsvērumus;

lēmumu noraidīt Valdības iebildumu pret lietas nodošanu izskatīšanai komitejā;

Apspriedusies 2024.gada 16.maijā,

Pasludina šādu spriedumu, kas pieņemts augšminētajā datumā:

LIETAS BŪTĪBA

1. Lietas pamatā ir sūdzības par iespējamu ieslodzījuma vietas personāla necilvēcīgu attieksmi pret iesniedzēju un Konvencijas 3.pantā noteiktais valsts pienākums veikt efektīvu izmeklēšanu attiecībā uz šādām sūdzībām.

2. 2013.gada 30.janvārī trīs Rīgas Centrālcietuma apsargi, lai cietuma pagalmā savaldītu iesniedzēju, kurš tobrīd mēģināja savākt paciņu, ko viņam no kameras loga bija izmetis cits ieslodzītais, vērsa pret viņu fizisku spēku. Pusēm ir atšķirīgi viedokļi par pret iesniedzēju izmantotā spēka dabu. Pēc notikuma cietuma ārsta palīgs izmeklēja iesniedzēju un konstatēja nobrāzumus uz viņa pieres, galvas, kreisās auss un deguma, kā arī virspusējus skrāpējumus. Nākamajā dienā, pēc tam, kad iesniedzēju pārveda uz Daugavgrīvas cietumu, viņu apskatīja ārsts, kurš konstatēja, ka iesniedzējam bija skrāpējumi un sasista seja un krūtis, kā arī laužts deguns.

3. 2013.gada 4.februārī tika ierosināts kriminālprocess. Tajā bija sešas izmeklēšanas kārtas, katra no kurām noslēdzās ar izmeklētāja lēmumu izbeigt kriminālprocesu sastāva neesamības dēļ. Visus šos lēmumus, izņemot pēdējo, uzraugošais prokurors atcēla. Pirmajās četrās kārtās prokurori secināja, ka izmeklēšana nav bijusi pietiekami rūpīga.

4. Pirmajā kārtā tika veikta tiesu medicīniskā ekspertīze un nopratināts iesniedzējs un vairākas Rīgas Centrālcietuma amatpersonas. 2013.gada 9.decembrī uzraugošais prokurors deva izmeklētājam norādījumus identificēt iespējamus lieciniekus starp ieslodzītajiem.

5. Otrajā kārtā izmeklētājs nopratināja vienu iepriekš pratinātu liecinieku un vairākus jaunus lieciniekus, pieprasīja vēl vienu tiesu medicīnisko ekspertīzi un ieguva informāciju no iesniedzēja. 2016.gada 25.martā uzraugošais prokurors deva norādījumu nopratināt lieciniekus rūpīgāk, lai noskaidrotu citus iespējamus lieciniekus un veiktu citas nepieciešamās izmeklēšanas darbības.

6. Trešajā kārtā tika nopratināts cietuma apsargs. Netika identificēti jauni liecinieki. 2015.gada 29.jūnijā uzraugošais prokurors deva norādījumu rūpīgāk nopratināt lieciniekus un identificēt citus lieciniekus.

7. Ceturtajā kārtā notika konfrontācija starp iesniedzēju un liecinieku. Tika nopratināti vairāki jauni liecinieki, no kuriem viens bija Ieslodzījuma vietu pārvaldes augsta amatpersona. 2017.gada 27.novembrī uzraugošais prokurors deva izmeklētājiem norādījumu noskaidrot papildu lieciniekus, rūpīgāk nopratināt iesniedzēju un veikt citas nepieciešamās darbības. Tāpat prokurors secināja, ka šī izmeklēšanas kārtā bijusi pārlietu ilga, un pieprasīja šajā saistībā Ieslodzījuma vietu pārvaldes vadītāju veikt iekšējo auditu. Ieslodzījuma vietu pārvalde un izmeklētājs atzina prokurora konstatētos trūkumus.

8. Piektajā kārtā izmeklētājs ieguva informāciju par iesniedzēju un vairākiem cietuma apsargiem, kā arī nopratināja iesniedzēju un vairākus iepriekš identificētus un jaunus lieciniekus. Izmeklētājs izbeidza procesu noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma dēļ un tādēļ, ka bija iestājies noilgums. 2019.gada 8.februārī uzraugošais prokurors atcēla šo lēmumu, jo iemesli, kas pamatoja kriminālprocesa izbeigšanu, bija savstarpēji pretrunīgi.

9. Sestajā kārtā netika veiktas nekādas izmeklēšanas darbības. Ar 2019.gada 8.maija galīgo lēmumu uzraugošais prokurors atstāja spēkā izmeklētāja lēmumu izbeigt kriminālprocesu.

10. Līdztekus kriminālprocesam 2013.gada 8.martā iesniedzējs par amatpersonas faktisko rīcību vērsās ar sūdzību Ieslodzījuma vietu pārvaldē. Pēc tam, kad viņa sūdzību noraidīja, viņš vērsās Administratīvajā rajona tiesā. Administratīvo procesu izbeidza 2015.gada 16.janvārī, kad iesniedzējs savu pieteikumu atsauca.

11. Savā iesniegumā Tiesai iesniedzējs sūdzējās, ka 2013.gada 30.janvārī cietuma apsargi pret viņu pielietojuši nesamērīgu spēku. Viņš sūdzējās, ka viņu piespieda zemei, ka viņu aptuveni 20 reizes trieca betona grīdā un viņam aptuveni 20 reizes iespēra. Tā rezultātā viņam esot salauzts degums. Tāpat viņš sūdzējās, ka sekojošā izmeklēšana bijusi neefektīva un pārlietu ilga. Viņš atsaucās uz Konvencijas 3.pantu.

TIESAS VĒRTĒJUMS

IESPĒJAMĀIS KONVENCIJAS 3.PANTA PĀRKĀPUMS

A. Pieņemamība

12. Valdība argumentēja, ka iesniedzējs nav izsmēlis nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus, un atsaucās uz trīs mehānismiem, ar kuru palīdzību viņš varēja gūt atlīdzinājumu. Tāpat tā uzskatīja, ka viņš ir zaudējis cietušā statusu un bija ļaunprātīgi izmantojis tiesības vērsties Tiesā. Iesniedzējs nepiekrita un argumentēja, ka tad, ja ir pieejami vairāki iespējami efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi, viņam ir pienākums izsmelt tikai vienu no tiem.

13. Pievēršoties pirmajam un otrajam tiesību aizsardzības līdzeklim, uz ko atsaucās Valdība, proti, civiltiesiska vai administratīvi tiesiska kompensācijas prasība pret valsti par iespējamu necilvēcīgu apiešanos, Tiesa jau iepriekš ir atzīmējusi, ka kontekstā ar valsts amatpersonu prettiesisku spēka pielietošanu, ja tā nav cilvēciska kļūda, bezdarbība vai nolaidība, civiltiesisks vai administratīvi tiesisks process, kura mērķis būtu tikai un vienīgi piešķirt mantisku kompensāciju, nevis noskaidrot atbildīgās personas un sodīt tās, nav pietiekams un efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis, kas spētu nodrošināt atlīdzinājumu par sūdzībām, kas skar Konvencijas 3.panta materiāltiesisko aspektu (skatīt *Jeronovičs pret Latviju* [Lielā palāta], iesniegums Nr.44898/10, 76.rindkopa, 2016.gada 5.jūlijs).

14. Pievēršoties trešajam iespējamajam tiesību aizsardzības līdzeklim – kompensācijas par saprātīga termiņa pārkāpumu prasība pret valsti atbilstoši speciālajam likumam – Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likums – , kas stājās spēkā 2018.gada 1.martā, Tiesa atzīmē, ka procesa ilgums ir tikai viens no iesniedzēja plašākas sūdzības par Konvencijas 3.panta aspektiem (skatīt, *mutatis mutandis, Mustafa Tunç un Fecire Tunç pret Turciju* [Lielā palāta], iesniegums Nr.24014/05, 225.rindkopa, 2015.gada 14.aprīlis). Nav nekādu pazīmju, ka šis iezīmētais tiesību aizsardzības līdzeklis būtu efektīvs teorijā vai praksē attiecībā uz visu iesniedzēja Konvencijas 3.panta sūdzību.

15. Pievēršoties argumentam, ka iesniedzējs zaudējis savu upura statusu, Valdība argumentēja, ka viņš atsauca savu pieteikumu administratīvajā procesā, tādējādi liedzot valstij iespēju atlīdzināt iespējamo viņa tiesību pārkāpumu. Šis arguments būtībā ir tiesību aizsardzības līdzekļu neizsmelšanas arguments, ko Tiesa jau noraidīja (skatīt 13.rindkopu augstāk).

16. Tālāk Tiesa noraida Valdības argumentu, ka iesniedzējs, noklusējot informāciju par administratīvo procesu, ir ļaunprātīgi izmantojis savas tiesības vērsties ar iesniegumu Tiesā. Šī informācija nav saistīta ar lietas būtību, jo skar tiesību aizsardzības līdzekli, ko nevar uzskatīt par efektīvu (skatīt *J.B. pret Poliju*, iesniegums Nr.57675/10, 44.rindkopa, 2015.gada 3.novembris).

17. Tiesa atzīmē, ka iesniedzēja sūdzības nav acīmredzami nepamatotas Konvencijas 35.panta 3.punkta (a) apakšpunkta izpratnē vai noraidāmas citu iemeslu dēļ. Tādēļ tās jāatzīst par pieņemamām izskatīšanai pēc būtības.

B. Būtība

18. Tiesa atsaucas uz vispārējiem tās labi iedibinātajā judikatūrā izvirzītajiem principiem par sūdzībām par iespējamu necilvēcīgu apiešanos un to izmeklēšanu (skatīt *Bouyid pret Beļģiju* [Lielā palāta], iesniegums Nr.23380/09, 81.-90.rindkopa un 114.-123.rindkopa, 2015.gada 28.septembris; *Ostrovenecs pret Latviju*, iesniegums Nr.36043/13, 71.-74. un 88.-90.rindkopa, 2017.gada 5.oktobris; *Balajevs pret Latviju*, iesniegums Nr.8347/07, 84.-86. un 98.-101.rindkopa, 2016.gada 28.aprīlis; un *Holodenko pret Latviju*, iesniegums Nr.17215/07, 64. un 66.rindkopa, 2013.gada 2.jūlijs). Ja notikumi, par kuriem ir strīds, pilnībā vai lielā mērā ir iestāžu ekskluzīvā pārziņā (*exclusive knowledge of the authorities*), kā tas ir gadījumā, ja personas ir valsts pārziņā vai ieslodzījumā, veidosies spēcīga faktiskā prezumpcija attiecībā uz ievainojumiem, kas gūti ieslodzījuma laikā. Pierādīšanas nasta tādā gadījumā gulstas uz Valdību, kam jāsniedz pietiekams un pārliecinošs skaidrojums, kas apstiprināts ar pierādījumiem, par faktiskajiem apstākļiem, kas var radīt šaubas par upura sniegto notikumu izklāstu.

19. Nav strīda, ka 2013.gada 30.janvārī pret iesniedzēju tika izmantots fizisks spēks un nākamajā dienā papildus sasitumiem un skrāpējumiem viņam tika konstatēts lauzts deguns. Tādējādi Tiesa secina, ka iesniedzējs nacionālā līmenī izvirzīja ticamu apgalvojumu, ka pret viņu vērsts nesamērīgs spēks.

20. Tomēr Tiesai ir neiespējami noskaidrot, atsaucoties uz pierādījumiem, kas tai iesniegti, vai iesniedzēju pakļāva fiziskam spēkam, kas nebija absolūti nepieciešams, ņemot vērā viņa paša rīcību. Turpmāk izklāstīto apsvērumu dēļ Tiesa uzskata, ka šīs grūtības izriet no tā, ka nacionālās iestādes neveica efektīvu izmeklēšanu (skatīt *Timofejevi pret Latviju*, iesniegums Nr.45393/04, 81.rindkopa, 2012.gada 11.decembris; *Grimailovs pret Latviju*, iesniegums Nr.6087/03, 109.rindkopa, 2013.gada 25.jūnijs; un *Bērziņš pret Latviju*, iesniegums Nr.25147/07, 97.rindkopa, 2014.gada 25.februāris).

21. Tiesa iepriekš ir norādījusi, ka sūdzību par necilvēcīgu apiešanos izmeklēšanai jābūt savlaicīgai, rūpīgai un pietiekami plašai, un tai jābūt virzītai no tādu institūciju un amatpersonu puses, kas ir neatkarīgas no personām, kuru darbības tiek izmeklētas. Jebkādi trūkumi izmeklēšanā, kas apdraud tās spēju noskaidrot ievainojumu cēloni vai noskaidrot atbildīgās personas, rada risku, ka process neatbildīs nepieciešamajam efektivitātes standartam (skatīt *Bouyid*, citēts iepriekš, 114.-123.rindkopa).

22. Tiesa sākumā atzīmē, ka prokurors secināja, ka ceturta izmeklēšanas kārtā bija pārlietu ilga, un prokurori paši vairākkārt secināja, ka izmeklēšana bijusi nepietiekami rūpīga. Šie fakti paši par sevi rada nopietnas šaubas par

Valdības apgalvojumu, ka izmeklēšana bijusi pietiekami savlaicīga un efektīva.

23. Turpinājumā Tiesa ņem vērā, ka iesniedzēja sūdzības skar vienu notikumu, kas nešķiet īpaši sarežģīts. Tomēr izmeklēšanas iestādēm bija nepieciešami vairāk nekā seši gadi un trīs mēneši, lai pabeigtu izmeklēšanu. Tiesa, pretēji Valdības argumentācijai, secina, ka izmeklēšanas ilgums nav saistīts ar iesniedzēja rīcību, bet galvenokārt ar izmeklēšanas iestāžu pienācīgas rūpības trūkumu.

24. Jo īpaši Tiesa ņem vērā, ka divus ieslodzītos, kuri bija satikuši iesniedzēju 2013.gada 30.janvārī, nopratināja otrajā izmeklēšanas kārtā, aptuveni gadu un deviņus mēnešus pēc notikumiem. Pirmais mēģinājums noskaidrot ieslodzītos, kuri varētu būt redzējuši spēka pielietošanu, notika trešajā izmeklēšanas kārtā, vairāk nekā divus gadus un trīs mēnešus pēc notikumiem. Ieslodzīto, kurš varētu būt metis iesniedzējam paciņu, noskaidroja tikai piektajā izmeklēšanas kārtā, vairāk nekā piecus gadus un vienu mēnesi pēc notikumiem. Tādējādi izmeklēšanas iestādes nebija savlaicīgi noskaidrojušas, kuri ieslodzītie būtu varējuši liecināt.

25. Tiesas rīcībā esošie materiāli nenorāda, ka trūkumus izmeklēšanā novērsa tās uzraudzība. Pirmajās četrās kārtās prokurori izvērtēja iesniedzēja sūdzības, atcēla lēmumus par kriminālprocesa izbeigšanu un deva norādījumus par izmeklēšanas darbībām, kas būtu veicamas. Tomēr prokurori vairākkārt secināja, ka izmeklētāji nebija rīkojušies atbilstoši šiem norādījumiem, jo īpaši, rūpīgi nopratināt lieciniekus un noskaidrot citus iespējamus lieciniekus. Tāpat Tiesa atzīmē, ka izmeklēšanas gaitā tā arī netika noskaidrots, kad un kā tika lauzts iesniedzēja deguns.

26. Šis dod pamatu Tiesai secināt, ka izmeklēšana šajā lietā nebija savlaicīga un rūpīga. Šo iemeslu dēļ nav nepieciešams izvērtēt pušu argumentus par izmeklēšanas iestāžu atbilstību neatkarības prasībām.

27. Tādējādi ir pieļauts Konvencijas 3.panta pārkāpums.

KONVENCIJAS 41.PANTA PIEMĒROŠANA

28. Iesniedzējs lūdza viņam piešķirt 20 000 EUR kā kompensāciju par nemantisko kaitējumu un atlīdzināt tiesāšanās Tiesā izdevumus 4200 EUR apmērā.

29. Valdība prasību apstrīdēja.

30. Tiesa piešķir iesniedzējam 3900 EUR kā kompensāciju par nemantisko kaitējumu, pieskaitot šai summai jebkādus no iesniedzēja ieturamos nodokļus.

31. Attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem Tiesā Tiesa ņem vērā, ka iesniedzēja iesniegtais rēķins norāda uz viņa pienākumu apmaksāt juridiskos pakalpojumus. Ņemot vērā tās rīcībā esošos dokumentus un summu, ko iesniedzējs jau ir saņēmis ar juridiskās palīdzības atbalstu, Tiesa piešķir

viņam 650 EUR, pieskaitot šai summai jebkurus no iesniedzēja ieturamos nodokļus.

32. Tāpat Tiesa uzskata par pamatotu noteikt, ka nokavējuma procentu likmei jābūt vienāda ar attiecīgajā laika periodā spēkā esošo Eiropas Centrālās bankas rezerves aizdevumu procentu likmi, pieskaitot tai trīs procentpunktus..

ŠO IEMESLU DĒĻ TIESA VIENBALSĪGI

1. *Atzīst* iesniegumu par pieņemamu;
2. *Nolemj*, ka ir pieļauts Konvencijas 3.panta pārkāpums;
3. *Nolemj*:
  - (a) ka valstij-atbildētājam trīs mēnešu laikā iesniedzējam ir jāizmaksā:
    - (i) 3900 EUR (trīs tūkstoši deviņi simti eiro), pieskaitot šai summai jebkurus ieturamos nodokļus, kā kompensāciju par nemantisko kaitējumu;
    - (ii) 650 EUR (seši simti un piecdesmit eiro), pieskaitot šai summai jebkurus no iesniedzēja ieturamos nodokļus, kā atlīdzinājumu par tiesāšanās izdevumiem;
  - (b) ka, sākot no iepriekš minētā trīs mēnešu termiņa iestāšanās līdz samaksas veikšanai, par šo naudas summu ir jāmaksā procenti pēc likmes, kas ir vienāda ar attiecīgajā laika periodā spēkā esošo Eiropas Centrālās bankas rezerves aizdevumu procentu likmi nokavējuma periodā, pieskaitot tai trīs procentpunktus
4. *Noraida* iesniedzēja taisnīgas atlīdzības prasību pārējā daļā.

Sagatavots angļu valodā un atbilstoši Tiesas Reglamenta 77.punkta 2. un 3.apakšpunktam rakstveidā paziņots 2024.gada 6.jūnijā.

Martina Keller
nodaļas sekretāra vietiece

María Elósegui
priekšsēdētāja